

Trivsel og inkluderende fællesskaber

Undervisningsmaterialet Perspekt 2.0

dansk
center for
undervisningsmiljø

viden til praksis

Intro

- Perspekt 2.0 – undervisningsmateriale med fokus på trivsel og fællesskaber
- Effektevalueres i samarbejde med folkeskoler
- Samarbejde mellem DCUM, Rockwool Fonden og Aarhus Universitet

Hvorfor effektevaluering?

- Måle effekten på elevernes trivsel
- Udarbejde solidt og gennemarbejdet materiale
- Evidensbaseret

Hvad er Perspekt?

- Danskudviklet undervisningsmateriale som giver mulighed for at arbejde struktureret med elevernes *sociale, emotionelle* og *personlige* færdigheder
- Oprindeligt udviklet af Jane Vinter og Allan Mads Knægt, finansieret af Rockwool Fonden
- Udviklet i tæt samarbejde med lærere og psykologer - bygger på autentiske hverdagsituationer
- Revideret af DCUM i 2016/17: Forkortet, mere brugervenligt, nyt indhold om elevernes digitale liv.

Grundtanke: Adfærd bygger på færdigheder som kan læres og øves

- **Sociale færdigheder** - fx at vise interesse for andre
- **Emotionelle færdigheder** – fx at kommunikere assertivt
- **Personlige færdigheder** – fx at danne sig overblik og planlægge

Hvad får skolerne og forvaltningen ud af at deltage?

- Systematisk trivselsarbejde
- Fokus på fællesskab
- Udviklet i samarbejde med danske lærere
- Tidssvarende
- Enkelt og nemt

Formål med Perspekt 2.0

Formålet med undervisningen er at øge elevernes:

- forståelse for **forskellighed**; herunder opmærksomhed på forskellige roller og forskellige synspunkter
- evne til at genkende, kommunikere samt aflæse **følelser**
- opmærksomhed på **fakta, antagelser** og **mening**
- evne til at **kommunikere assertivt** og hensigtsmæssigt
- evne til at kunne forholde sig til **fællesskabets regler**, vilkår og normer
- forståelse for, at alle handlinger har **konsekvenser**

Skolerne får mulighed for at arbejde *systematisk* med **stærke inkluderende fællesskaber** og **trivsel**

Perspekt 2.0 som undervisningsmateriale

- Perspekt består af 3 moduler til hhv. indskoling, mellemtrin og udskoling
- En times undervisning om ugen, f.eks. i understøttende undervisning, i cirka 20 uger
- Lektionerne består af classesamtaler, historier, rollespil, lege etc., og har en høj grad af elevinddragelse
- Der er udarbejdet forslag til læringsmål for alle lektioner

Indhold i Perspekt 2.0

Indhold

Vejledning Perspekt 2.0	x
Introduktion til Perspekt 2.0 Modul 2	x
Læringsmål	x
Perspekt 2.0 Modul 2 – forslag til læringsmål	x
Sådan bruger du Perspekt	x
Perspekt 1 – forslag til læringsmål	x
Kapitel 1: Tanker og følelser	16
Kapitel 2: Kropssprog	18
Kapitel 3: At vise interesse	24
Kapitel 4: Kommunikation	28
Kapitel 5: Digital kommunikation	32
Kapitel 6: At sige fra	40
Kapitel 7: At se muligheder	46
Kapitel 8: Fakta	52
Kapitel 9: Antagelser	58
Kapitel 10: Mening	64
Kapitel 11: Fra tanke og følelse til handling I	70
Kapitel 12: Fra tanke og følelse til handling II	76
Kapitel 13: Konsekvenser	82
Kapitel 14: Konsekvenser ved digital kommunikation	88
Kapitel 15: Regler, aftaler og forventninger	94
Kapitel 16: At indrømme noget	100
Kapitel 17: Stop og tænk	106
Kapitel 18: Roller	112
Kapitel 19: Andre menneskers synspunkter	118
Kapitel 20: Forhandling og kompromis	
Kapitel 21: Afslutning af Perspekt 2.0, modul 2	

Eksempler på forslag til læringsmål

Perspekt 2.0, modul 2 – forslag til læringsmål

Kapitel 1: Tanker og følelser

Læringsmål	Eleverne har viden om, at mennesker kan tænke forskelligt om den samme situation, og at vores tanker er nært forbundet med vores følelser.
Tegn på læring	<ol style="list-style-type: none">1. Eleverne beskriver tanker og følelser.2. Eleverne forklarer forskelle på tanker hos forskellige mennesker.3. Eleverne forklarer og reflekterer over hvordan tanker og følelser er forbundne og kan indvirke på hinanden.

Kapitel 2: Kropssprog

Læringsmål	Eleverne har viden om, hvordan kropssprog indgår som et væsentligt element i kommunikation mellem mennesker.
Tegn på læring	<ol style="list-style-type: none">1. Eleverne beskriver kødetegn ved kropssprog.2. Eleverne forklarer sammenhæng mellem følelser og kropssprog.3. Eleverne aflæser enkelt og tydeligt kropssprog hos andre og beskriver kommunikationen.

Kapitel 3: At vise interesse

Læringsmål	Eleverne har viden om, hvordan en samtale kan påvirkes positivt gennem aktiv lytning.
Tegn på læring	<ol style="list-style-type: none">1. Eleverne deltager i en dialog om det at vise interesse.2. Eleverne øver sig i at anvende værktøjet 'At lytte aktivt'.3. Eleverne anvender værktøjet 'At lytte aktivt' i praksis.

Kapitel 4: Kommunikation

Læringsmål	Eleverne har viden om, hvordan hensigtsmæssig adfærd kan gavne kommunikation samt hvordan adfærd generelt påvirker kommunikation.
Tegn på læring	<ol style="list-style-type: none">1. Eleverne deltager i en dialog om de tre udtryksformer: passiv, aggressiv og assertiv kommunikation.2. Eleverne øver sig i at anvende assertiv kommunikation.3. Eleverne anvender assertiv kommunikation i praksis.

Kapitel 5: Digital kommunikation

Læringsmål	Eleverne har viden om, hvordan ansigtsløs kommunikation kræver noget særligt af både afsender og modtager.
Tegn på læring	<ol style="list-style-type: none">1. Eleverne deltager i en dialog om ansigtsløs kommunikation.2. Eleverne forstår de særlige vilkår, der gælder for ansigtsløs kommunikation.3. Eleverne tager højde for denne viden og kommunikerer hensigtsmæssigt – også digitalt.

Kapitel 6: At sige fra

Læringsmål	Eleverne har viden om en hensigtsmæssig strategi til at sige fra.
Tegn på læring	<ol style="list-style-type: none">1. Eleverne deltager i en dialog om muligheden for at sige fra i en svær situation.2. Eleverne øver sig i at anvende værktøjet 'At sige fra'.3. Eleverne anvender værktøjet 'At sige fra' i praksis.

Kapitel 7: At se muligheder

Læringsmål	Eleverne har viden om en hensigtsmæssig strategi til at se muligheder og vurdere disses konsekvenser.
Tegn på læring	<ol style="list-style-type: none">1. Eleverne reflekterer på andres vegne over at se nye muligheder.2. Eleverne øver sig sammen med andre på at se nye muligheder.3. Eleverne reflekterer over konsekvenser ved en ny idé.

Kapitel 8: Fakta

Læringsmål	Eleverne har viden om forskellen på fakta og ikke-fakta.
Tegn på læring	<ol style="list-style-type: none">1. Eleverne adskiller fakta fra ikke-fakta.2. Eleverne redegør for forskellen mellem fakta og ikke-fakta.3. Eleverne erkender, at det er almindelige at tage fejl og lære af det.

Eksempel: "Tre trin: At sige fra"

Tre trin: At sige fra

Introduktion

Fortæl eleverne, at du har en idé til, hvad man kan sige, hvis andre forsøger at overtale én til noget, man ikke vil være med til, f.eks. som i Amalies tilfælde.

Vis dem **illustration X**.

Arbejdsark 18.2

Anvend Amalie som første eksempel:

1. Jeg tror, at du vil have mig til at stjæle.
2. Det har jeg ikke lyst til.
3. Jeg vil ikke være sådan en, der stjæler.

Fortæl et par eksempler mere, som f.eks.:

1. Jeg tror, at du vil have mig til at pjække fra skole.
2. Det har jeg ikke lyst til.
3. Jeg vil ikke være sådan en, der pjækker fra skole.

1. Jeg tror, du vil have mig til at drille Marius.
2. Det har jeg ikke lyst til.
3. Jeg vil ikke være sådan en, der driller.

1. Jeg tror, du vil have mig til at videresende et billede uden at jeg har fået lov.
2. Det har jeg ikke lyst til
3. Jeg vil ikke være sådan en, der deler billeder af andre

1. Jeg tror, du vil have mig til at sende en grim besked til en i klassen
2. Det har jeg ikke lyst til
3. Jeg vil ikke være sådan en, der sender grimme beskeder

Eksempel:

”Assertiv kommunikation på nettet”

Assertiv kommunikation på nettet

Brainstorm

Fortæl eleverne, at det kan være svært at stoppe en digital konflikt, hvis den først er begyndt. Ofte er man mere konfronterende skriftligt, end man ville være hvis man stod overfor hinanden, og ens empati – altså evne til at forstå hvordan andre har det – bliver mindre.

Eleverne skal nu forholde sig til en sms-udveksling mellem to venner, Emil og Lea, der dagen inden har været i biografen sammen, og nu har en konflikt. Fortæl eleverne, at I ikke ved hvad, der er sket, men at I sammen vil kigge på sproget i hver enkelt sms, og tale om, hvad det er ved den, der gør den konfliktoptrappende. Derefter vil I sammen komme frem til forslag til, hvordan den kunne blive formuleret på en assertiv måde.

Bed en elev af gangen læse en besked op, og spørg derefter forskellige elever om, hvad det er ved beskeden, der gør, at den er konfliktoptrappende.

Spørg derefter til, hvordan den kunne være formuleret på en mere assertiv og hensigtsmæssig måde.

Hvis eleverne ikke selv kommer i tanker om det, kan du foreslå, hvad I kan kigge efter. For eksempel:

- Brug af flere udråbstegn/spørgsmålstegn
- Brug af store bogstaver
- Brug af sure emojis eller emojis der kan misforstås
- Anklagende sprog
- Bandeord
- Mangel på interesse/medfølelse for den andens synspunkter
- Andet?

Afslut øvelsen med, at eleverne sætter sig sammen to og to. De skal nu formulere en ny sms-udveksling, hvor udgangspunktet er det samme (en dreng, Emil, spørger en veninde, Lea, om hvorfor hun gik

i går), men hvor der er fokus på den assertive og konfliktnedtrappende kommunikation fra begge sider.

Saml op på øvelsen ved, at hvert par læser deres sms-udveksling op.

Hvordan vil vi gøre det?

- Der rekrutteres 65-75 folkeskoler
- 5. og 6. klassetrin opdeles i kontrol- og indsatsklasser
- Indsatsklasserne (udtrukket ved lodtrækning) modtager undervisning i Perspekt 2.0 i efteråret 2018
- Alle klasserne besvarer et tillægsspørgeskema ifm. trivselsmålingen i 2018, 2019 og 2020

Hvad er skolernes rolle?

- At indvillige i at 5. og 6. klassesetrin deltager i effektevalueringen
- At videreformidle klasselister og liste over lærere der underviser på i Perspekt-klasserne
- At oplyse om hvorvidt der anvendes andet undervisningsmateriale målrettet trivselsarbejde
- At oplyse om hvorvidt der undervises i Perspekt 2.0 i indskoling eller udskoling
- At indgå databehandleraftaler med DCUM

Hvad er forvaltningernes rolle?

- Formidle kontakt til skoler

Hvad er lærernes rolle?

- At undervise i Perspekt 2.0 i efteråret 2018
- At notere om deres brug af Perspekt 2.0 undervejs

Hvad er elevernes rolle?

- At være i enten kontrol- eller indsatsgruppen
- Indsatsgruppen: Deltage i Perspekt-undervisningen efteråret 2018
- At besvare ca. 20 ekstra spørgsmål ifm. trivselsmålingen i 2018, 2019 og 2020